

Flora- en Fauna onderzoek

bouw woning fam. van der Weij
Landgoed Heidehof

Quick scan

**Flora- en Fauna onderzoek
bouw woning fam. van der Weij
Landgoed Heidehof**

Quick scan

TONCKENS ECOLOGIE
Oosterweg 127
9751 PE Haren
06 23040548
www.tonckens.nl

uitvoering veldwerk
en foto's: J. Tonckens en S. de Vries

IN OPDRACHT VAN:
Landgoed Heidehof
Provinciale weg 2
9463 TK Eext
D. van der Weij

29 september 2011

Tonckens Ecologie is lid van het Netwerk Groene Bureaus
www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoudsopgave

1	INLEIDING	4
2	INVENTARISATIE FLORA EN FAUNA	6
3	TOETSING	8
4	BRONNEN	9

Bijlagen

Bijlage 1	De flora en faunawet in het kort
-----------	----------------------------------

1 Inleiding

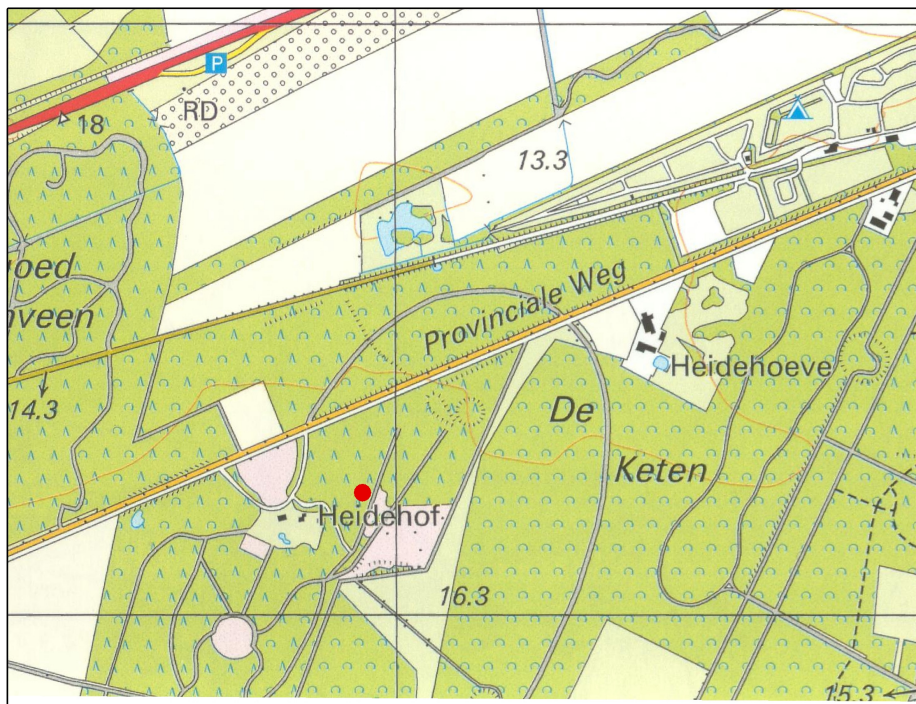
Dit onderzoek bevat een quick scan beschermde flora en fauna van de locatie die bestemd is voor de bouw van een woning op het landgoed Heidehof aan de Provincialeweg te Eext.

Het landgoed Heidehof is in 1929 gesticht door de familie Everts die een meubelfabriek bezat. Het landgoed werd destijds ingericht als productiebos voor het houtverwerkingsbedrijf. Sinds 1996 is het landgoed in bezit van de familie v.d. Weij-Braat. De eigenaren voeren een op natuurontwikkeling gericht beheer waarbij de relatie tussen mens en natuur een belangrijke rol speelt. Zo wordt het oorspronkelijke productiebos omgevormd naar natuurbos en zijn enkele vennen gerestaureerd. In 2000 is 43 ha landbouwgrond omgevormd tot bos en natuur en toegevoegd aan het landgoed.

In 2011 is het landgoed aan de noordzijde van de Provinciale Weg, dankzij een kavelruil wederom uitgebreid, waaronder een strook landbouwgrond en een ven aangeduid als het Hilligmeer. Deze uitbreiding van het landgoed heeft geleid tot het ontwikkelen van een multifunctioneel natuurproject waarin zowel bosaanleg, natuurontwikkeling als het inrichten van een natuurbegraafplaats plaats vindt. Ten behoeve van dit project is een toetsing aan de natuurwetgeving opgesteld (Tonckens Ecologie 2011).

In verband met bovengenoemde ontwikkeling wordt een nieuwe woning gebouwd nabij het bestaande landhuis op Heidehof. De ligging is weergegeven in figuur 1.

In het kader van de uit te voeren ruimtelijke ingreep is een toetsing aan de geldende natuurwetgeving uitgevoerd. In dit onderzoek worden de effecten op flora en fauna beschreven en wordt onderzocht of mogelijk verbodsbepalingen van de Flora en faunawet worden overtreden. Het onderzoek heeft het karakter van een quick scan.

Figuur 1. Ligging van de planlocatie.

Werkwijze Quick scan

Een quick scan flora en fauna bestaat uit een inspectie van het plangebied en de omgeving. Het geheel wordt onderzocht op het voorkomen van beschermde planten en dieren door middel van het zoeken naar sporen, en het inschatten van de kans op het voorkomen van beschermde planten en dieren die op het moment van onderzoek niet zichtbaar zijn.

Het opnemen van de aard en de toestand van de aanwezige biotopen speelt een belangrijke rol bij het bepalen van de mogelijke geschiktheid van het terrein voor beschermde soorten. De gegevens uit het veldbezoek worden gecombineerd met een studie van bestaande gegevens en gebiedsbeschrijvingen. Doordat van veel soorten de verspreiding in de provincie Drenthe redelijk goed bekend is, is het mogelijk een inschatting te maken van de aanwezige soorten. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van verspreidingsatlassen en verspreidingskaarten die via internet zijn te raadplegen.

De quick scan leidt tot een lijst met zeker of mogelijk aanwezige beschermde soorten in de invloedssfeer van het plangebied. Op grond van de aard van de ingreep is het mogelijk een inschatting te maken van het optreden van schade, in de zin van het overtreden van verbodsbepalingen. Vervolgens is nagegaan of vrijstellingen gelden voor de aanwezige soorten. Tot slot worden aanbevelingen gedaan voor het zoveel mogelijk beperken van schade. Indien het vermoeden bestaat van de aanwezigheid van zwaarder beschermde soorten is nader onderzoek vereist om tot een onderbouwde ontheffingsaanvraag te komen.

2 Inventarisatie flora en fauna

De woning wordt gebouwd op een min of meer open plek in bestaand bosgebied. De locatie is gelegen te midden van naaldbos, dat voornamelijk bestaat uit fijnspar (figuur 2). Op de planlocatie is de bodem begroeid met een dichte mat van bochtige smele en gewoon struisgras. Op de locatie staan diverse bomen en struiken. De bouwlocatie bestaat uit een open plek in het bos, met daarop verspreid 5 exemplaren van zomereik en 1 zachte berk. Deze eiken zijn nog gaaf en bevatten geen bewoonde of bewoonbare holten, waarin zich spechten, marters of vleermuizen zouden kunnen bevinden. Op enige afstand van de bouwlocatie, aan de overzijde van een bospad, bevindt zich een klein heideterreintje.

Figuur 2. Planlocatie gefotografeerd richting het oosten (linksboven) en richting het westen(rechtsboven). Het omringende naaldbos (linksonder), de gele aardappelbovist (rechts onder).

Flora

Op de locatie groeien diverse kruiden van heideachtige vegetaties zoals struikhei, pilzegge en liggend walstro. Naast deze kruiden werden ook veel paddenstoelen aangetroffen. Met name van de gele aardappelbovist werden veel exemplaren waargenomen. Tabel 1 geeft een overzicht van de planten die tijdens het veldbezoek op de locatie zijn aangetroffen. Langs het bospad ten oosten van de bouwlocatie is een schrale begroeiing aanwezig met struikhei en tandjesgras.

Fauna

Het onderzoek vond plaats buiten het broedseizoen. Over de broedvogels zijn daarom geen gegevens. Aangenomen mag worden dat op en rond de locatie algemene soorten van naald en loofbos tot broeden komen. Soorten die verwacht kunnen worden zijn merel, koolmees, pimpelmees, houtduif, zanglijster, zwartkop, kuifmees en zwarte mees. Er zijn geen horsten van roofvogels in de omgeving aangetroffen. De bomen op en rond de locatie hebben geen holten of spleten die bewoond kunnen worden door hollen-broedende vogels of vleermuizen.

Het landgoed herbergt het gehele jaar door een groep reeën. De bouwlocatie wordt eveneens bezocht, gezien de aanwezigheid van keutels. Op het landgoed is een dassenburcht aanwezig, maar deze bevindt zich niet in de directe omgeving van de bouwlocatie. Verder zullen er enkele soorten muizen aanwezig kunnen zijn (bosmuis, rosse woelmuis).

Tabel 1. Plantensoorten die zijn aangetroffen op de planlocatie.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vorm
Amerikaanse eik	Quercus rubra	
Amerikaanse vogelkers	Prunus serotina	opslag
Beuk	Fagus sylvatica	opslag
Biggenkruid	Hypochaeris radicata	
Bochtige smeile	Deschampsia flexuosa	
Brede stekelvaren	Dryopteris dilatata	
Douglasspar	Pseudotsuga menziesii	opslag
Gestreepte witbol	Holcus lanatus	
Gewone braam	Rubus fruticosus	
Gewoon dikkopmos	Brachythecium rutabulum	
Gewoon struisgras	Agrostis capillaris	
Grauwe wilg	Salix cinerea	opslag
Groot laddermos	Pseudoscleropodium purum	
Groot rimpelmos	Atrichum undulatum	
Haarmos	Polytrichum sp.	
Lariks	Larix kaempferi	
Liggend walstro	Galium saxatile	
Lijsterbes	Sorbus aucuparia	
Pijpenstrootje	Molinia caerulea	
Pilzegge	Carex pilulifera	
Pitrus	Juncus effusus	
Rankende helmbloem	Corydalis claviculata	
Ratelpopulier	Populus tremula	
Ruwe berk	Betula verrucosa	
Schapenzuring	Rumex acetosella	
Stijf havikskruid	Hieracium laevigatum	
Struikhei	Calluna vulgaris	
Taxus	Taxus baccata	
Vingerhoedskruid	Digitalis purpurea	
Wilgenroosje	Chamerion angustifolium	
Zachte berk	Betula pubescens	
Zomereik	Quercus robur	

3 Toetsing

Op de locatie komen, behalve broedvogels en algemene soorten zoogdieren, geen beschermde planten of dieren voor. Voor algemene soorten zoogdieren zoals muizen geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Broedende vogels zijn echter streng beschermd en het verstoren van nesten moet voorkomen worden.

Bij de ontsluiting van de locatie en bij het bouwrijp maken van de locatie kan verstoring van broedende vogels optreden. Dit dient daarom buiten het broedseizoen plaats te vinden (globaal de periode half maart-eind augustus). Wanneer de ontsluiting gereed is, en de bouw voor het broedseizoen is begonnen mag aangenomen worden dat de broedvogelbevolking zich aanpast aan de activiteiten in het bos. Tijdens het broedseizoen kan daarom doorgebouwd worden, mits er permanent activiteit op de bouwlocatie is.

Indien bovenstaande richtlijnen worden opgevolgd vindt geen overtreding van verbodsartikelen van de Flora- en faunawet plaats. Het aanvragen van ontheffingen is niet nodig.

4 Bronnen

Centraal Bureau voor de Statistiek. Register Biodiversiteit, CD-rom; Bio Base 1997. Voorburg.

Dienst Landelijk Gebied. Handreiking Flora en Faunawet. Werkdocument. Oktober 2006. Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Koops, L. 2004. Lusten en lasten van moderne landgoedeigenaren. *Noorderbreedte*. 28(2).

Weij, D. van der, A.P. Braat, 2011. Gedenkplaats Het Hilligmeer en uitbreiding heidehof. Projectbeschrijving.

Meijden, R. van der. 1990. Heukels' Flora van Nederland; Wolters Noordhof Groningen.

Ministerie van landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Noord & Provincie Drenthe. 1995. Gebiedsvisie natuur, Bos en Landschap, Drentse Aa. Kaart 5.4

Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit, 2005. Buiten aan het werk. Brochure over de flora en faunawet.

Molenaar, J.G. de, M.G. Mennen, F.H. Kistenkas, 2009. Terug naar de Natuur. Mogelijke effecten en juridische aspecten t.a.v. natuurbegraven, asverstrooien en urnbijzetting in natuurgebieden. Alterra rapport 1789. Alterra, Wageningen.

Besluit van 28 november 2000. Stb. 525, houdende regels voor het bezit en vervoer van en de handel in beschermde dier- en plantensoorten (Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten), laatstelijk gewijzigd bij besluit van 10 september 2004, Stb 501.

Provincie Drenthe. 1992. Natuur in Drenthe, Achtergronddocument bij het provinciaal natuurbeleidsplan Drenthe.

Stichting voor Bodemkartering. 1977. Bodemkaart van Nederland, blad 12 Oost, Assen

Wolters-Noordhof Atlasproducties. 1990. Grote Historische Atlas van Nederland, 2 Noord Nederland 1851-1855. p.70

Internet

Stichting Reptielen, Amfibieën en Vissen Onderzoek Nederland. www.ravon.nl.
Ministerie van EL&I. Natuurwetgeving. Via www.rijksoverheid.nl/ministeries/eleni
Natuurloket. Gegevens over beschermde gebieden en soorten. www.natuurloket.nl
Nederlands soortenregister. Soortinformatie. www.nederlandsesoorten.nl

Bijlagen

Bijlage 1: De Flora- en faunawet in het kort

Bijlage 1

De Flora en faunawet in het kort

De Flora- en faunawet is in 2002 in werking getreden. In de Flora- en faunawet is bepaald dat een ieder voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen of deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken (Art. 2, het 'zorgplichtartikel').

De Flora- en faunawet bevat tevens een aantal verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke projecten, plannen en ingrepen zijn opgenomen in artikel 8 (betreffende planten op hun groeiplaats) en 9 tot en met 12 (betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving). Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf te worden beoordeeld of mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten bestaan. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

Artikel 8 Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10 Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11 Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12 Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Tekstkader 1: Verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet die van belang zijn bij ruimtelijke ingrepen

Ontheffing en vrijstellingen

De wet biedt in artikel 75 de mogelijkheid om ontheffing aan te vragen voor overtreding van de verboden uit de artikelen 8 tot en met 18. Vergunningen worden uitsluitend verleend door de minister van EL&I. Ontheffingen kunnen alleen worden verleend als aan bepaalde voorwaarden van zorgvuldigheid is voldaan. Zo mag door de inbreuk op het verbod geen gevaar bestaan voor de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort in het betrokken gebied.

In het kader van een Algemene Maatregel van Bestuur, het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten', is geregeld dat onder verschillende voorwaarden

vrijstellingen gelden. Het ministerie heeft hiervoor de beschermde soorten ingedeeld in 3 tabellen. Vogels vallen onder een apart beschermingsregime.

Tabel 1 (beschermingsniveau 1, licht beschermde soorten)

Hieronder vallen algemeen voorkomende zoogdieren, bruine kikker, groene kikker en gewone pad, kleine watersalamander, een aantal mierensoorten, de wijngaardslak en algemeen voorkomende beschermde planten.

Voor soorten van tabel 1 geldt een **vrijstelling indien sprake is van bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of indien sprake is van ruimtelijke ontwikkelingen**. Dit is het geval bij bijvoorbeeld het maaien van bermen, landbouwkundig gebruik, recreatief gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen zoals woningbouw of natuurbouw. **Voor andere activiteiten is een ontheffing nodig**. Er wordt getoetst op het criterium: **'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'**.

Tabel 2 (beschermingsniveau 2)

Hieronder vallen de meeste van de beschermde plantensoorten, alpenwatersalamander en levendbarende hagedis, moerasparelmoervlinder en vals heideblauwtje, bermpje, kleine modderkruiper, meerval, rivierdonderpad, vliegend hert en rivierkreeft.

Voor soorten van tabel 2 geldt een **vrijstelling** voor dezelfde activiteiten genoemd onder niveau 1, **mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode**.

Bestaat geen gedragscode, dan moet ontheffing worden aangevraagd. Deze wordt getoetst aan het criterium: **de activiteit doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort** ('lichte toets').

Voor alle vogelsoorten wordt getoetst aan de onder niveau 3 genoemde criteria ('uitgebreide toets').

Tabel 3 (beschermingsniveau 3, zwaar beschermde soorten)

Hieronder vallen bijvoorbeeld de das, boommarter, eikelmuis, veldspitsmuis, waterspitsmuis, zeehond, de meeste amfibieën en reptielen, alle soorten vleermuizen, een aantal vissen, vlinders en libellen en enkele bijzondere plantensoorten en kevers. Deze tabel is samengesteld uit:

- soorten die aangewezen zijn in bijlage I van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten
- soorten die aangewezen zijn op grond van bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Voor de soorten uit bijlage I van het Vrijstellingenbesluit geldt een **vrijstelling** indien de activiteiten zijn te kwalificeren als **bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik** en mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een goedgekeurde **gedragscode**. Voor artikel 10 kan geen ontheffing worden verleend. Voor activiteiten die vallen onder **ruimtelijke inrichting of ontwikkeling** geldt geen vrijstelling. Hiervoor is een **ontheffing** nodig. De aanvraag wordt getoetst aan het volgende criterium: **er is sprake van een bij wet genoemd belang, én er is geen alternatief, én de activiteit doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort** ('uitgebreide toets').

Voor soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn is sinds een uitspraak van de Raad van State geen ontheffing meer mogelijk voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Alleen wettelijke belangen die in de Habitatrichtlijn worden genoemd vormen een grond voor ontheffingverlening. Dit zijn: het belang van bescherming van flora en fauna, het belang van volksgezondheid en openbare veiligheid en andere dwingende redenen van groot openbaar belang.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie naast de bovengenoemde beschermingsniveaus. Voor vogels is geen vrijstelling mogelijk in het geval van ruimtelijke ingrepen. Werkzaamheden dienen daarom zo uitgevoerd en gepland te worden dat geen schade kan optreden. Dit betekent dat gewerkt moet worden buiten de periode dat broedende vogels aanwezig zijn. Voor een aantal soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn. De minister heeft een lijst opgesteld van soorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, hieronder vallen bijvoorbeeld boomvalk, buizerd, ransuil, sperwer. Daarnaast hanteert het ministerie van EL&I een lijst met soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarvan inventarisatie wel gewenst is.

Gedragscodes

Op grond van een door de minister goedgekeurde gedragscode geldt een vrijstelling van de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet voor soorten genoemd die vallen onder beschermingsniveau 2. De vrijstelling is bedoeld voor het bestendig gebruik en voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Voor soorten die vallen onder beschermingsniveau 3 en vogels geldt op grond van een goedgekeurde gedragscode een vrijstelling voor de artikelen 8, 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet. De vrijstelling is bedoeld voor het bestendig (blijvend) gebruik en voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud. De vrijstelling voor tabel 3 soorten en vogels geldt niet voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Een gedragscode moet minstens dezelfde waarborgen bieden als een afzonderlijke ontheffing vanuit de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Dit betekent dat gedragscodes concreet moeten zijn. In een gedragscode staat op welke manier invulling wordt gegeven aan zorgvuldig handelen. Een gedragscode leidt daarom tot zorgvuldig handelen met beschermde soorten zodat:

- de werkzaamheden geen wezenlijk negatieve invloed hebben op de beschermde soorten.
- schade aan beschermde soorten zo veel mogelijk wordt voorkomen of beperkt. Meestal is een inventarisatie van soorten nodig voordat de werkzaamheden beginnen. Maatregelen zijn bijvoorbeeld: het markeren van bomen of nesten (in het veld en/of op een kaart), het werken buiten het broed- of paarseizoen, of een geleidelijke, gefaseerde uitvoering van werkzaamheden, zodat dieren de tijd krijgen om uit te wijken naar een ander leefgebied.

Er zijn momenteel een groot aantal goedgekeurde gedragscodes beschikbaar. Zo bestaat een gedragscode Natuurbeheer, een gedragscode Bosbeheer, een gedragscode voor de Waterschappen en een gedragscode voor de Bouw- en ontwikkelsector. Een ieder kan de gedragscodes gebruiken, zolang de voorgeschreven werkwijzen uit de betreffende gedragscode worden opgevolgd. Wanneer gebruik wordt gemaakt van een gedragscode voor een bepaald werk is het altijd belangrijk om aantoonbaar, dat wil zeggen goed gedocumenteerd, volgens deze gedragscode te werken. De inhoud van de gedragscode moet bijvoorbeeld worden opgenomen in werkprotocollen. De gedragscodes zijn in te zien op internet www.rijksoverheid.nl

Beoordeling van aanvragen voor ontheffing

Ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet kan aangevraagd worden bij de Dienst Regelingen van het ministerie van EL&I. Formulieren en toelichtingen zijn te vinden op het DR-loket (www.drloket.nl).

Indien schade aan zwaarder beschermde soorten optreedt (tabel 2 en 3, vogels) en niet aan de richtlijnen uit een goedgekeurde gedragscode kan worden voldaan, bestaan in principe twee mogelijkheden:

1. mitigerende maatregelen treffen

Voorkomen van overtreding van de Flora- en faunawet door voordat begonnen wordt met het project mitigerende maatregelen voor te leggen aan Dienst Regelingen. Het

gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft hier de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld migratieroutes en foerageergebied. Als deze veilig worden gesteld door vooraf mitigerende maatregelen te treffen is mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat de maatregelen voldoende zijn kunnen ze vóóraf beoordeeld worden door Dienst Regelingen. Met dit besluit kan aangetoond worden dat u zich houdt aan de Flora- en faunawet. Het besluit heeft u bijvoorbeeld nodig als iemand bezwaar maakt tegen uw project of vraagt om handhaving van de Flora- en faunawet.

2. Ontheffing aanvragen

Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen dan dient een reguliere ontheffingsaanvraag ingediend te worden. Bij de beoordeling stelt Dienst Regelingen de vragen:

1. In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden? ·
2. Bestaat een wettelijk belang? (behalve bij tabel 2-soorten) ·
3. Bestaat een andere bevredigende oplossing? (behalve bij tabel 2-soorten) ·
4. Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Dienst Regelingen beoordeelt vervolgens of het wettelijk belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en).
